

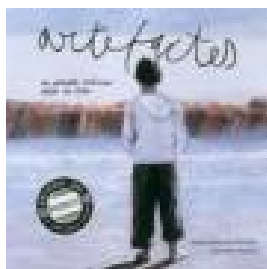
50 lectures

Cicle superior de primària

31. ARTEFACTES
32. EL CAMÍ DEL FAR
33. EL SECRET DE L'ANDANA 13
34. EL SECRET DELS NÚVOLS
35. GIL, EL PAGÈS DE HAM
36. HI HA UN NEN AL LAVABO DE LES NENES
37. IGRAINE LA VALENTA
38. LA VENJANÇA DELS MOFETES
39. NO ACARICIEU EL UOMBAT!
40. VOLS SER EL NÒVIO DE LA MEVA GERMANA?

Fitxa 31

ARTEFACTES

Títol:	Artefactes o passejant anònim troba un llibre
Autor:	Portillo, José Antonio
Il·lustradora:	Puchol, Carmen
Editorial:	Kalandraka
Ciutat:	Barcelona
Any d'edició:	2003
Pàgines:	28
Edat:	A partir de nou anys
Temes:	La lectura. L'escriptura. Les biblioteques

RESUM

Una noia troba un cofre mig ensorrat a la platja de Benicàssim. Quan aconsegueix obrir-lo veu que dins hi ha un llibre ple de boles de paper. Això li desperta un seguit de preguntes. Buscant una mica més troba un sobre amb la carta d'un nen que ho explicarà tot: davant del fet que el seu poble serà destruït en breus instants, el nen vol salvar allò que més estima, els llibres que ha llegit. Pressionat pel temps, arrancarà només tres fulls de cada un i en farà boles, esperant que qui trobi el cofre reconstruirà les històries.

Tinc 8 anys.

El meu poble serà destruït en breus instants.

No tinc temps ni lloc per a salvar el que més estimo al món: els meus llibres.

He pres una decisió ferma i dolorosa. Triaré el llibre que més m'agrada, arrencaré tres fulls i en faré una bola; triaré el segon llibre que més m'agrada, arrencaré tres fulls i en faré una altra bola; i així successivament...

ASPECTES A DESTACAR

El llibre *Artefacte* forma part d'un projecte integral que té el punt de partida en una sèrie d'objectes i artefactes que l'autor, José Antonio Portillo, ha emprat a l'aula per contar i inventar històries, per estimular la lectura. El projecte està constà d'una obra de teatre, una exposició dels objectes i el llibre.

PROPOSTA D'ACTIVITATS

Aquest llibre és sobretot un bon punt de partida per a reflexions, converses i treballs de creació.

Després de la lectura: La lectura d'aquest llibre ens porta directament a l'escriptura. És una invitació que no es pot defugir.

La proposta és clara. Féu com la nena protagonista del conte. Agafeu el llibre que més us agradi, arranqueu-ne tres full —també podeu fer-ne fotocòpies! —, després feu una bola i encoleu-la perquè quedi ben enganxada, com petrificada. Podeu repetir el procés tants cops com grups d'alumnes considereu.

Quan estiguin seques, doneu a cada grup una bola i demaneu que provin de reconstruir la història amb les pistes que hi ha escrites al paper. Recordeu que no han de desenganxar els fulls perquè només faran que trencar-los. És molt millor que amb l'ajut d'una lupa tractin d'anar llegint algunes paraules que els donin els indicatius sobre la història a recuperar. Mai sabrem si el conte que inventaran és el mateix que aquell que va intentar salvar la nena, però això poc importa, no?

Al llibre hi ha l'adreça on poden enviar les històries escrites, si volen.

Fitxa 32

EL CAMÍ DEL FAR

Títol:	El camí del far
Autor:	Rayó, Miquel
Il·lustradora:	Arànega, Mercè
Editorial:	Edebé
Col·lecció:	Tucan verd; 81
Ciutat:	Barcelona
Any d'edició:	2000
Pàgines:	114
Edat:	A partir de deu anys
Temes:	La guerra, l'amistat, els drets humans

RESUM

La novel·la se situa a Mallorca immediatament després de la guerra civil espanyola del 1936-39. Som en un petit poblet. Miquelet, un nen, pregunta per les coses que han passat sense obtenir gaires respostes. Sabem que el seu pare va morir durant l'atac dels republicans a l'illa d'Eivissa.

La seva mare, Maria, doncs, és vídua. Miquelet compta amb l'afecte de Don Antoni, el mestre del poble.

Joan, l'alcalde feixista fa venir un escamot de presoners per refer el camí del far. Entre aquests presoners hi ha el manxec José Muñoz. El noi fa amistat amb aquest pres.

A partir d'aquí la novel·la va fent evidents les condicions inhumanes en les quals vivien els presidiaris, la seva utilització com a mà d'obra. José Muñoz fa amistat amb la mare d'en Miquelet, la qual, alhora és cobejada amb gelosia extrema pel batlle.

I aleshores, en acabar l'estiu, tot esdata.

Sobtadament, com si qualcú hagués encès un coet sota els nostres peus; un d'aquests coets que corren per terra amb una llarga coa de foc i d'espines.

Les oronelles ja preparaven el seu viatge al Sud.

ASPECTES A DESTACAR

La novel·la acaba en tragèdia i posa de relleu la crueltat extrema dels guanyadors de la guerra, una crueltat que actuava al marge de la llei i sota l'aixopluc de les autoritats; denuncia els abusos de la guerra. Té el mèrit de posar sobre la taula un tema tabú: els camps de concentració feixistes i l'ús de mà d'obra esclavitzada. El mèrit de l'obra és que ho posa de relleu a través dels ulls innocents d'un nen que no va participar en el conflicte i constitueix així un al·legat a favor dels drets humans.

És una novel·la de lectura molt general, es pot llegir tant per un noi o una noia de deu anys com per qualsevol persona adulta.

També permet un bon treball sobre la guerra, l'amistat i els drets humans.

PROPOSTA D'ACTIVITATS

Narrada en un català literari que fa servir molts girs i modismes mallorquins, permet un treball didàctic intensiu de llengua.

Miquel Rayó, l'autor de *El camí del far* va néixer a Mallorca. L'acció del relat també passa a les Illes, per això hi ha paraules i expressions que als lectors que parlin una altra varietat del català els resultaran poc entenedores, tot i que a peu de pàgina hi ha els adariments oportuns en català del principat.

El treball es podria fer després de llegir el llibre.

De ben segur que en sabran el significat de moltes paraules pel context en que es troben narrades, però seria molt enriquidor treballar-ne unes quantes.

Les formes verbals:

Callau. Caminau. Se n'adonassin. Portàs. Anassin. Acabassin. Comanava. Tapau-me'l. Tenguessin. Pens.

Feines de casa:

Agranar. Esgurar. Esdovellar llegums.

Miquelet, el protagonista, demanava sovint pel significat d'algunes paraules però ningú no li'n dona resposta. Ajuda'l buscant el significat de...

Pàtria

Secular

Republicà

Sindicat

Misericòrdia

Comenteu algunes de les expressions següents:**Capítol u (pàg. 9)**

Adesiara, la gent m'enviava a pondre.

Capítol dos

(pàg. 13)

—anuncià el batlle l'endemà, fabxendós com un endiot.

Ens impressionava el corretjam militar amb que sempre s'abillava.

La carretera al far, ens faran, i amb un bon sòl de pedra capolada.

(pàg. 14)

I inflat de còlera, reblava entre els aplaudiments de qualque veí.

Debades, jo li'n demanava clarícia a la mare.

(pàg. 15)

En aquelles ocasions, si en Joan em veia badocar per allà, tot d'una m'arruixava.

Capítol tres (pàg. 20)

Després de llegir aquella carta, no era rar que la meva mare m'arrambàs una clatellada per qualsevol niciesa.

Capítol quatre

(pàg. 22)

A mi m'empegueïa haver de fer-ho.

Quan em veien tornar cap a ells tot sull.

Picant la roca blavissa de la pedrera; acaramullant-la en els furgons.

(Pàg. 24)

Enfilar-nos fins al cap curucull esbucat.

Capítol sis (pàg. 34)

—En faries carn capolada!

Capítol set (pàg. 42)

I vèiem com els vestits que duïen se'ls feien de cada pic més balders.

Capítol nou

(pàg. 50)

—Compte, betzols! No trepitgeu els pinotells!

(pàg. 53)

Deixa'm fer, amolla'm!

Capítol onze

(pàg. 62)

Així com així t'enduus pa, després companatge, i ara sabó...

(pàg. 64)

Després, amollà una renyada coentíssima.

(pàg. 66)

També hi posà una tovallola de fil blanca i neta, perfumada amb aigua de murtra.

Capítol dotze (pàg. 71)

Eixalbaren les parets de l'escola vella.

Capítol tretze

(pàg. 74)

Ma mare somrigué a la fi un poc. Jo la mirava sense motar.

(pàg. 76)

Si ara venia i ens veia així, maltractats, s'afuaria als soldats i ens alliberaria.

El duia sempre dins el sarró, i quina olor que feia el llibre, de xot!

Capítol catorze (pàg. 81)

Les altres dones es mig arreveixinaven, plantant cara al batlle.

Capítol quinze (pàg. 84)

Em va pregar que li portàs pedaços vells per usar-los com estopa.

Capítol setze (pàg. 91)

Mirava lluny, com orat en aquell moment.

Capítol dinou

(pàg. 103)

Parlaven a crits. Ni que anassin gats.

(pàg. 104)

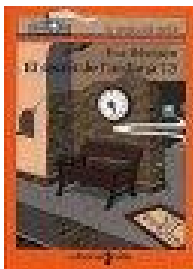
Furgava dins el meu pit com si volgués arrencar-me la freixura.

Capítol vint (pàg. 112)

Don Antoni va caure de genollons, corglaçat de paüra.

Fitxa 33

EL SECRET DE L'ANDANA 13

Títol:	El secret de l'andana 13
Autora:	Ibbotson, Eva
Il·lustrador:	Arbat, Carles
Editorial:	Cruïlla
Col·lecció:	Vaixell de vapor. Sèrie taronja; 122
Ciutat:	Barcelona
Any d'edició:	2002
Traductor:	Sampere, Josep
Pàgines:	222
Edat:	A partir de deu anys
Temes:	Aventures. Màgia. Humor

RESUM

Cada nou anys s'obre una porta secreta que hi ha a l'andana 13 de l'estació de King Cross a Londres. Mentre roman oberta —nou dies— hi ha la possibilitat d'accedir a través d'un túnel a l'Illa, un món habitat per tota mena d'éssers fabulosos. És en un d'aquests períodes en que el *gump* —així es diuen aquestes portes— està obert, que les mainaderes del Príncep, un bebè de dies, passen una estona a la banda de Dalt —Londres— i la desgràcia vol que els sigui robat el Príncep.

Hauran de passar nou anys fins que la porta es torni a obrir. Aquesta vegada, un grup particular de Rescatadors creua el *gump* amb la intenció de trobar el Príncep que ara té nou anys i convèncer pel que passi a l'Illa amb els seus pares de debò.

El grup de rescatadors està format per un vell mag, una fada, una petita bruixa i un ogre que es pot tornar invisible. Junts viuran episodis fantàstics i aventures d'allò més divertides per mirar de trobar i convèncer al príncep. Només tenen nou dies i la missió no resultarà senzilla.

Els infants, però, van oblidar-se'n —tothom va oblidar-se'n—, i potser no els n'hem pas de culpar. Tot i així, el gump segueix al mateix lloc de sempre. Està situat sota l'andana tretze de l'estació de King's Cross, i la porta secreta és darrere la paret dels antics lavabos d'homes, entre cartells estripats que diuen: "Vés-hi amb tren!"...

ASPECTES A DESTACAR

Aquesta novel·la va ser finalista del premi Smarties.

PROPOSTA D'ACTIVITATS

Proposem una activitat per conèixer els elements que hi ha en els llibres i per recordar quin és l'itinerari que segueixen els llibres fins que arriben a les nostres mans.

Primerament es farà un recorregut mental del camí que segueix un llibre des que l'autor, la persona que l'ha escrit, imagina la història fins que arriba a nosaltres. Mitjançant un diàleg amb els alumnes s'anirà traçant aquest recorregut. El mestre o la mestra, amb les seves preguntes, anirà resseguint l'itinerari i els passos a seguir:

- Com sorgeix la idea?
- Què és una editorial?
- Quin contracte es signa?
- Qui fa els dibuixos?
- Què són els correctors? Què són les galerades?
- Qui enquaderna?
- Qui els ven?
- Quants exemplars es fan?

Es tracta d'establir un diàleg per tal que vagin sorgint paraules com editorial, distribuïdora, il·lustrador, any d'edició, tiratge, drets d'autor, traducció, col·lecció, etc.

El segon pas serà fer una comprovació. Es demanarà als alumnes que triïn un llibre qualsevol de la prestatgeria de la biblioteca d'aula i expliquin tots els elements que hi apareixen: títol, autor, il·lustrador, editorial, col·lecció, número de col·lecció, edició, any i ciutat d'edició, traductor, nombre de pàgines, nombre de capítols, títol original.

En tercer lloc es proposarà un joc. Per fer el joc pot anar bé que els alumnes s'agrupin en petits grups.

El joc consistirà en trobar el títol d'una altra obra de la mateixa autora d'«El secret de l'andana 13», i per fer-ho ens ajudarem d'unes "pistes" que caldrà seguir i resoldre fins a trobar el títol buscat. Si han llegit el llibre resultarà més fàcil, evidentment. Cal tenir un exemplar d'*El secret de l'andana 13* a les mans per anar fent les recerques i trobar les respostes als interrogants que es van plantejant.

Les pistes es poden anar lliurant en ordre i d'una en una. Us proposem un model de pistes:

PISTA NÚMERO 1

El llibre que és a les vostres mans, *El secret de l'andana 13*, us servirà per trobar el títol d'un altre llibre de la mateixa autora. Si esteu preparats, podem començar.

Busqueu el títol anglès de l'edició publicada originalment a Londres. Si ja l'heu trobat, compteu les lletres que el formen (els números no, només les lletres) i així sabreu quantes lletres conformen el títol del llibre que busquem perquè és el mateix nombre, casualment.

PISTA NÚMERO 2

Al primer capítol apareixen les mainaderes que tenen cura del príncep. Si sabeu quantes són, ja teniu la pista per saber quantes paraules formen el títol que busquem.

Endavant!

PISTA NÚMERO 3

El capítol 2 ens parla de la senyora Trottle i ens explica com és. Si el llegiu amb atenció sabreu quin és el nom d'aquesta dona. Quan el trobeu, compteu les lletres que el formen i així sabreu de quantes lletres és la segona paraula del títol que busqueu.

Dividiu el nombre trobat per la meitat i tindreu també el nombre de lletres que componen la primera paraula del títol buscat.

PISTA NÚMERO 4

Al capítol tres es fa la tria dels Rescatadors que han de creuar el *gump* per anar a Dalt a buscar el noi robat. Un dels Rescatadors és un ogre, un gegant que només té un ull. Si llegiu el capítol sabreu com es diu.

Busqueu la tercera lletra del seu nom. Aquesta consonant ocupa:

La segona lletra de la primera paraula.

L'última lletra de la segona paraula.

La tercera lletra de la tercera paraula.

Busqueu també la vocal del nom, Aquesta vocal ocupa:

La tercera lletra de la primera paraula.

La desena lletra de la tercera paraula.

Apa! Quina bona pista!

PISTA NÚMERO 5

Busqueu el cognom de l'autora de la novel·la.

La cinquena lletra del seu cognom coincideix amb la cinquena lletra de la tercera paraula.

Aneu pel bon camí. Busqueu la pista número sis.

PISTA NÚMERO 6

Un altre dels Rescatadors és un vell savi, el mag més poderós de l'illa. Es diu Cornelius però també l'anomenen d'una altra manera més senzilla. Ho recordeu? Podeu trobar la resposta per tot el llibre però on apareix per primera vegada és al capítol tres. La vocal del seu nom reduït us servirà per saber quina vocal ocupa:

La cinquena lletra de la segona paraula.

La segona i la vuitena lletra de la tercera paraula.

Ja veieu que és fàcil. Ara us falta molt poc.

PISTA NÚMERO 7

Les harpies volen en formació com les oques. La que va al davant és la cap de totes elles. Si llegiu el capítol 18 sabreu com es diuen. Busqueu el nom de la més alta, la que s'encarregarà d'agafar el noi. La vocal d'aquest nom tan anglès ocupa la segona i la quarta lletra de la segona paraula. Si ja ho teniu aneu a la pista següent.

PISTA NÚMERO 8

Els dibuixos de la coberta i de l'interior els ha fet la mateixa persona. Busqueu el seu nom i els dos cognoms i esbrineu quina consonant es repeteix més vegades. Aquesta consonant ocupa la sisena lletra de la tercera paraula.

Ara sí que queda molt poc. Ho teniu? Encara no? Va, doncs, agafeu la pista nou que és la bona. Si ho feu bé, molt probablement sabreu el títol de llibre buscat.

PISTA NÚMERO 9

El llibre com a objecte es fabrica en un impremta. Busqueu el nom de la impremta que ha fet El secret de l'andana 13. Com veieu té dues lletres.

La primera ocupa:

La tercera lletra de la segona paraula.

La quarta i la novena lletra de la tercera paraula.

La segona lletra ocupa:

La primera lletra de la segona paraula.

La primera lletra de la tercera paraula.

Aquesta us ha costat, eh? Però ara segur, segur que ja teniu el títol. Per si de cas assegureu-vos i feu la darrera de les pistes, d'acord?

PISTA NÚMERO 10

Busqueu el nom de la col·lecció. El trobareu a la coberta i a la contracoberta. Fixeu-vos en les vocals que el formen. N'hi ha una que no hi és. Precisament aquesta vocal que no apareix en el nom de la col·lecció ocupa la primera lletra de la primera paraula i també la setena lletra de la tercera paraula.

Ja està. Felicitats! Ho heu aconseguit!

Aquests és el títol d'un altre dels llibres que ha escrit Eva Ibbotson. Ara només cal que us atreviu a llegir-lo. Us agradarà, segur.

Ara el mestre o la mestra us l'ensenyarà i us explicarà el seu argument, breument.

SOLUCIONS A LES PISTES:

- Pista núm. 1: 19 lletres (*The secret of platform*)
Pista núm. 2: 3 paraules (les mainaderes són tres, Violet, Lily i Rose)
Pista núm. 3: 6 lletres (la senyora LARINA Trottle), 3 lletres i 10 lletres.
Pista núm. 4: La lletra N i la lletra A (l'ogre H A N S)
Pista núm. 5: La lletra T (I b b o t s o n)
Pista núm. 6: La vocal O (el mag C o r)
Pista núm. 7: La vocal I (l'harpia senyora S m i t h)
Pista núm. 8: La lletra R (l'il·lustrador C a r l e s A r b a t S e r a r o l s)
Pista núm. 9: Les lletres S i M (Impremta S M)
Pista núm. 10: La lletra U (El vaixell de vapor)

Títol buscat:

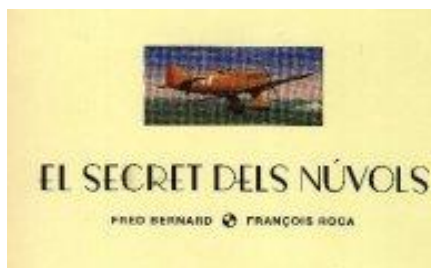
Una misión monstruosa. Eva Ibottson. Ed. Salamandra, S.A. Barcelona, 2002.

En una illa secreta tres dones planegen un segrest. No són delinqüents. La seva illa és la base d'operacions d'una missió molt especial i misteriosa i necessiten nens que les ajudin a fer el treball.

Amb l'ajut d'uns dards anestèsics, beuratges i un bagul es disposen a capturar dos nois i una noia i arrossegar-los a una aventura sorprenent i màgica.

Fitxa 34

EL SECRET DELS NÚVOLS

Títol:	El secret dels núvols
Autor:	Bernard, Fred
Il·lustrador:	Roca, François
Editorial:	Lumen
Ciutat:	Barcelona
Any d'edició:	2003
Traductor:	CeCé Minúscula
Pàgines:	36
Edat:	A partir de deu anys.
Temes:	Aviació, meteorologia (núvols), valor de l'experiència, el coneixement i el plaer de fer el que t'agrada

RESUM

Marco i el seu company Leonard —una petita guineu del desert— participen en una cursa entre Nova Escòcia i les Bahames, travessant el Triangle de les Bermudes.

Al costat d'avions moderníssims, Marco pilota un biplà antic i poc sofisticat. També el seu tarannà és molt diferent del dels seus adversaris. El plaer de volar és la seva principal motivació i el coneixement de la meteorologia el seu millor aliat.

Una fortíssima tempesta els posa en perill i estan a punt d'estavellar-se. A l'últim moment «apareix» una illa salvadora on poden aterrar.

L'illa resulta ser una balena que diu ser la mare dels núvols, que provoquen les tempestes per aturar «la follia dels homes»...

Finalment la tempesta amaina i Marco i la guineu poden acabar el viatge. Els pilots que han arribat abans s'estranyen de veure arribar content al «perdedor». Ell se'n burla del fet que el prenguin per un vell boig i torna a volar dubtant si ha somiat o no la trobada amb la balena.

Una família d'Altocúmulus que emigra al cap d'Hornos els guarda les espatlles una part del viatge. Potser a la recerca de la balena... li agrada imaginar a Marco.

Ara mira els núvols d'una altra manera. El més petit de la família es diverteix, una mica ressaguer, fent ombra a un vaixell de vela. El més gran de tots s'enfosqueix i el renya amb un tro suau.

ASPECTES A DESTACAR

Les il·lustracions són de gran qualitat. Hi trobem perspectives variades i poc habituals.

El llenguatge és més aviat poètic amb adjectius, metàfores i comparacions molt ben trobades. Són especialment interessants les descripcions dels fenòmens meteorològics, sobretot dels núvols, i la recepta per a una bona tempesta.

Hi ha discretes cites-homenatge al *Petit Príncep* i a *Vol de nit*.

PROPOSTA D'ACTIVITATS

Estaria molt bé poder començar un dia amb el cel ple de núvols i dedicar una estona a mirar-los i a buscar formes. Però com que això no és fàcil, ens caldrà anar a trobar-los a fotografies, imatges de llibres o revistes o a internet. Podem fer que els nois i les noies participin en aquesta recerca.

Un cop tinguem força imatges de núvols, les farem lligar amb els noms corresponents, que haurem buscat a l'Atlas.

Com a activitat per despertar l'interès pel llibre n'hi ha prou amb això: veure molts núvols diferents, aprendre'n els noms i parlar-ne. Pot ser una bona ocasió per fer conèixer als nois i noies l'existència del diccionari ideològic i veure la gran varietat de paraules referides a la meteorologia que hi podem trobar.

També podem treballar el llenguatge poètic, ja que en trobarem molt bons exemples.

Fitxa 35

GIL, EL PAGÈS DE HAM

Títol:	Gil, el pagès de Ham
Autor:	Tolkien, J. R. R.
Il·lustradora:	Cañas Cortázar, Alicia
Editorial:	Vicens Vives
Col·lecció:	Cucanya, núm. 7
Ciutat:	Barcelona
Any d'edició:	1999
Traductor:	Llorach, Carles
Pàgines:	112
Edat:	A partir d'onze anys
Temes:	Humor. Literatura fantàstica. Personatges meravellosos: drac, gegant

RESUM

L'acció se situa en una època medieval anterior a la del rei Artús, al poble de Ham, al Regne Petit. Allà hi viu en Gil, un pagès tranquil, arrelat als seus costums i capficat només pels seus assumptes.

Un dia, els lladrucs dels seu gos el desperten perquè pels voltants hi ha un gegant enorme que s'acosta aixafant collites, xais i tanques. El pagès, decidit a expulsar-lo de les seves propietats, agafa un trabuc i s'hi enfronta. La sort farà que aconseguixi foragitar el gegant. A partir d'aquest succés la fama de Gil, l'Heroi de la Comarca, arriba a la Cort, a oïdes del rei que li escriu una carta on expressa la seva aprovació i el seu agraïment per la gesta. El rei també li envia una espasa de regal.

Tot sembla rutilar com una seda... fins que arriba el drac.

El drac —de nom Crisòfilax Dives— és astut i està afamat. Ha tingut notícies de la terra de Ham per les històries que contava el gegant sobre una regió agradosa plena de bestiar indefens i on les terres són riques.

El drac crema, destrueix i provoca grans estralls allà per on passa.

El rei crida en Gil perquè es sumi al seguici dels millors cavallers que han d'anar a fer fora el drac. Però els cavallers són porucs i ridículs i haurà de ser el propi Gil qui se les vegi amb en Crisòfilax.

El pagès, novament amb la sort per aliada i amb l'ajut d'una espasa molt particular —de nom l'Escapçacues— aconseguix reduir el drac amb qui negocia la seva llibertat a canvi dels tresors que amaga a la seva cova.

Finalment hi ha el retorn a casa, amb el drac empresonat, i un darrer enfrontament amb la Cort i amb el Rei, cobejós de les riqueses que en Gil ha aconseguit.

Va prémer el gallet sense adonar-se'n i el trabuc es disparà amb un espetec esbalaïdor. Per sort el tenia apuntant, pam més pam menys, a la cara enorme i lletjota del gegant. Les deixalles van sortir disparades, amb les pedres i els ossos, i els trossos de terrissa i el filferro i mitja dotzena de claus.

I com que realment no era a massa distància, molts d'aquests objectes, no pas per voluntat del pagès sinó per pur atzar, van encertar el gegant: un tros de cassola se li va encastar a l'ull i un clau considerable se li clavà al nas.

PROPOSTA D'ACTIVITATS

Segons Joan Amades* «els dracs són unes bèsties ferotges, de mida gegantesca; participen de les tres condicions de bèsties de terra, d'aigua i d'aire; tenen quatre potes, amb unes ungles esmolades com ganivets. També tenen unes dents refilades com espases i una llengua punxant com si fos una agulla. Les seves ales són immenses, per l'estil de les ales de la ratapinyada, amb la punta de cada aleró acabada amb una aguda punxa. Quan bramulen fan retronir la terra; llencen un alè pudent que emmetzina l'aire i mata tots els vegetals de la rodalia. La cua acaba com una llança, i pels ulls llença guspies, com de foc »

* (*) Amades, Joan. *Éssers fantàstics*. Barcelona, 1927.

A Catalunya, segons les llegendes, n'hi ha hagut de molt coneguts: el Drac de Sant Llorenç de Munt, el Drac de l'Estany de Banyoles, el Drac de Vallfogona i, naturalment, el Drac de Sant Jordi —la llegenda del qual és ben viva.

El drac, a més, és un bon motiu per a realitzar una acció plàstica, ja sigui fent un recull i exposició d'imatges de dracs o, mitjançant un procés de creació personal o en grup, emprant materials i/o tècniques diverses (pintura, materials reciclats, etc.).

És una bona lectura per complementar les activitats que es fan a l'escola pels volts de Sant Jordi.

Fitxa 36

HI HA UN NEN AL LAVABO DE LES NENES

Títol:	Hi ha un nen al lavabo de les nenes
Autor:	Sachar, Louis
Il·lustrador:	Rosanas, Ramón
Editorial:	Cruïlla
Col·lecció:	Vaixell de vapor; 134
Ciutat:	Barcelona
Any d'edició:	2003
Traductor:	Costa, Mercè
Pàgines:	224
Edat:	A partir dels vuit anys. partir de deu anys

RESUM

Aquesta novel·la presenta l'evolució escolar d'un noi, en Bradley, estudiant de cinquè curs. Als primers capítols sabrem com és, com pensa i com actua: Bradley s'asseu a la darrera filera de la classe, no escolta, insulta i es baralla amb tothom. Tot i que és repetidor, suspèn totes les assignatures i ningú no li parla. El pitjor alumne que ha passat mai per l'escola, el pitjor alumne que ens puguem imaginar.

Però les coses comencen a canviar quan s'incorpora al grup un nou alumne, en Jeff, el qual farà esforços per atansar-se i fer-se amic seu. També l'arribada de la nova psicòloga, la senyoreta Carla Davis, proporcionarà una oportunitat de parlar amb algú que se l'escolta i l'ajuda. Les estones en les quals Bradley és castigat i enviat a parlar amb la senyoreta Davis —que són moltes— serviran per donar un gir positiu a la vida del noi.

Es tracta d'una novel·la de superació personal, de com es pot modificar la conducta, si es vol. Al llibre es presenten situacions divertides i estereotips escolars que ens faran passar una bona estona.

- *Va dir al meu fill que suspendre era bo! —va cridar una dona que era sota el pòster d'un pop—. Li va dir que les notes no tenien importància.*
- *No li vaig dir que suspendre fos bo —va replicar amb calma la Carla—. Simplement vaig intentar ajudar-lo a relaxar-se. Els nens i les nenes aprenen millor quan no tenen pressió. Tot surt més bé si gaudeixen de l'escola.*

PROPOSTA D'ACTIVITATS

En Bradley és un noi d'allò més groller i desagradable. Gràcies a la Carla Davis s'esforçarà a ser millor i confiar en ell mateix. Potser també nosaltres tenim alguns aspectes del nostre comportament que ens agradaria canviar. Proposem escriure en un paper, de manera individual i anònima, algun d'aquests trets que ens agradaria millorar (potser caldrà posar exemples i fugir de tòpics com aprovar alguna assignatura...).

Després podríem barrejar-los i que cada nen en tragués un i el llegís. Finalment en fariem una llista o un mural per tenir-lo uns dies present a classe.

Fitxa 37

IGRAINE LA VALENTA

Títol:	Igraine la valenta
Autora:	Funke, Cornelia
Il·lustradora:	Funke, Cornelia
Editorial:	Columna
Ciutat:	Barcelona
Any d'edició:	González, Dolors
Traductor:	2003
Pàgines:	194
Edat:	A partir d'onze anys
Temes:	Aventures fantàstiques, màgia

RESUM

La Igraine és una noia de deu anys que viu al castell encantat de Bibemell amb els seus pares —uns extraordinaris mags— i el seu germà. En aquest castell es custodien uns valuosos llibres d'encanteris. Hi ha també gats que parlen i lleons de pedra que fan guàrdia i rugeixen sobre les torres.

La Igraine té un germà, l'Albert, aprenent de bruixot, el qual, just en el pitjor moment, converteix els seus pares en porcs. L'encantament només es podrà desfer amb un antídoto fet amb cabells de gegant. La Igraine serà l'encarregada d'anar-los a cercar, en uns moments en que el castell és assetjat pel cavaller Gilgalad el Cobejós que malda per aconseguir, sigui com sigui, els llibres màgics.

En sortir la lluna i convertir el món en ombres de color blau i negre, la Igraine va arribar al turó on vivia el gegant Garleff.

—Vés amb compte amb les seves petjades —li havia recomanat el pare—. Són difícils de veure.

I l'Albert li havia aconsellat que s'endugués un saquet de pólvores de plata. Si en deixava caure mentre cavalcava, començarien a brillar totes les petjades, fossin de potes, de peülles o de peus. Com més recents fossin, més brillants es veurien.

PROPOSTA D'ACTIVITATS

La novel·la *Igraine la valenta* conté molts elements relacionats amb la màgia: uns lleons de pedra que rugeixen i espanten a qui s'acosta al castell, uns gats que parlen o uns llibres que canten. Aquests llibres màgics són l'objecte desitjat per Gilgalad el Cobejós. Proposem una activitat plàstica per després de la lectura.

Es tracta de crear el nostre propi llibre màgic que amaga un secret.

Necessitarem els llibres que hagueu esporgat de la biblioteca o que no serveixin. Si poden ser de mida gran i tapes dures, molt millor.

Amb l'ajut d'un cutter i cola es fa un petit amagatall tallant les planes —en forma de rectangle, per exemple— i enganxant-les per crear un espai, com si d'una capsula es tractés, on amagar algun objecte «molt valuós»

Després només caldrà pensar en la portada del nostre llibre —dibuixar-la, pintar-la, etc.— i en l'objecte que amagarem a dintre, que tindrà a veure amb la narració, naturalment.

Amb els llibres inventats podreu fer una exposició, jugar a endevinar que hi ha dins, inventar noves històries a partir dels objectes, etc.

Fitxa 38

LA VENJANÇA DELS MOFETES

Títol:	La venjança dels mofetes
Autor:	Doyle, Doyle
Il·lustrador:	Ajhar, Brian
Editorial:	Columna
Ciutat:	Barcelona
Any d'edició:	2000
Traductor:	Carabén, Armand
Pàgines:	120
Edat:	A partir de nou anys
Temes:	Humor. Fantasia. Relacions pares-fills

RESUM

El senyor Mack està a punt de rebre la venjança dels mofetes.

Qui són els mofetes? Són uns éssers de la mida d'un nadó i són peludets. Poca gent els ha vist perquè canvien l'aspecte, el color de la seva pell a mesura que es mouen, més o menys com els camaleons. Els mofetes tenen cura dels nens, els segueixen a tot arreu i es preocupen que els adults siguin justos amb ells. Es preocupen que els adults no es passin de llestos, que no diguin que una cosa té gust de pollastre quan no és així, que es facin pets i donin la culpa als nens o que es mengin l'últim tall de pizza sense preguntar als altres si en volen.

En què consisteix la venjança dels mofetes? I com és que el senyor Mack està a punt de patir-la? La resposta és en el llibre.

Qui són els mofetes?

Bona pregunta. Els mofetes tenen cura dels nens. Però ho fan tan silenciosament que amb prou feines els ha vist algú.

Per què segueixen els nens?

Una altra bona pregunta. Segueixen els nens per assegurar-se que els adults siguin justos amb ells. Els pares, els mestres, les tietes, els botiguers... Tots els adults. Si són dolents amb els nens, pateixen la venjança dels mofetes.

ASPECTES A DESTACAR

És un conte ple de sorpreses narratives que explica com els mofetes es venegen del Sr. Mack per haver renyat els seus fills, fent que trepitgi una tifa, i com, en saber que el reny havia durat poc, intenten evitar-ho amb l'ajut dels nens Mack, la seva mare i el gos Rover.

En aquesta història hi ha una curiosa presència de la veu del narrador que posa títols esbojarrats als capítols, fa bromes, preguntes, observacions i avisos al lector, creant amb ell una gran complicitat.

Una de les gràcies, però també una possible dificultat és el tractament del temps. A banda dels «flash backs» que expliquen alguns dels fets de la narració, el que és més curiós és la doble velocitat del temps narratiu a partir d'un moment determinat: en el temps que el senyor Mack fa mitja passa, els seus fills i la seva dona es perden en un llarg viatge intentant evitar la fatal trepitjada.

Història d'un sa, ric i original sentit de l'humor que, en trencar els esquemes narratius clàssics i fer-ne broma, pot desconcertar els més petits, però que probablement divertirà a la majoria dels més grans de nou anys.

PROPOSTA D'ACTIVITATS

Per presentar el llibre *La venjança dels mofetes* proposarem als nois i noies la següent activitat:

Primerament explicarem què és un índex.

El diccionari ens diu que un índex és una *llista o taula ordenada del contingut d'un llibre, dels seus capítols, de les il·lustracions, les matèries i els noms propis (índex onomàstic) que hi figuren.*

Seguidament agafarem llibres de la biblioteca, un per alumne i buscarem l'índex.

Recordarem que si el volem trobar hauran d'anar a les primeres pàgines o a les últimes. No hi ha una norma fixa, fins i tot, trobarem llibres que no en tenen.

Demanearem als nois i noies que llegeixin el seu contingut i així ens adonarem de la informació que en podem extreure:

De vegades, l'índex no ens aporta gran cosa, podem trobar autors —M. Àngels Bogunyà*, per exemple— que anomenen els capítols amb cardinals (*capítol u, capítol dos, capítol tres, ... capítol trenta*)

Molts autors, en canvi, donen «pistes» amb els títols dels capítols, anticipen de què pot anar la història. Per exemple:

Mark Haddon** usa els termes *Hi ha una cosa horrible sota l'edredó, mal alè i bombons enverinats, orangutans i crancs assassins, ...*

Kenneth Grahame*** situa alguns capítols, ens diu on passa l'acció, com *A la vora del riu, camí enllà, el Bosc Salvatge, enlloc com a casa,...*

Lliurarem a cada alumne, o grup d'alumnes, el llistat dels capítols del llibre (full adjunt). El llegirem, primer en silenci i després en veu alta.

Plantejarem preguntes per tal de veure si són capaços, a partir de l'índex, de situar la història i/o aventurar alguna hipòtesi sobre el seu contingut:

- Quin deu ser el tema?
- On passa l'acció?
- És un llibre d'aventures?
- Fa riure?
- És de matemàtiques?
- Qui són els mofetes?
- Etc.

Finalment, mostrarem novament el llibre, i llegirem les dades (títol, autor, il·lustrador, any i lloc d'edició, etc.) També podem llegir i/o comentar la biografia de l'autor i de l'il·lustrador (són a la pàg. 119).

* Bogunyà, M.A. *Les petjades misterioses*. Ed. Edebé.

** Grahame K. *El vent en els salzes*. Ed. Joventud.

*** Haddon, M. *L'agent Z i el croat emmascarat*. Ed. de La Magrana.

- **UN CAPÍTOL MOLT CURT PER FER-NOS SABER A QUANTS CENTÍMETRES DE LA TIFA ES TROBA EL PEU DEL SENYOR MACK**
- **CADA HISTÒRIA COMPTA AMB MÉS D'UNA VERSIÓ, I AQUESTA HISTÒRIA TÉ MOLTES VERSIONS: LES CRACKERS DONEN LA SEVA VERSIÓ DE LA HISTÒRIA**
- **UN CAPÍTOL DE DEBÒ**
- **ROVER DÓNA LA SEVA VERSIÓ DE LA HISTÒRIA**
- **I ARA, A QUANTS CENTÍMETRES?**
- **ON EREN, DONCS?**
- **I ARA, A QUINA DISTÀNCIA?**
- **KAYLA DÓNA LA SEVA VERSIÓ DE LA HISTÒRIA**
- **JIMMY I ROBBIE DONEN LA SEVA VERSIÓ DE LA HISTÒRIA**
- **QUÈ DIMONIS FA, ROVER?**
- **NO FALTA GAIRE!**
- **PERÒ ON DIMONIS VA, ROVER?**
- **LA GAVINA DÓNA LA SEVA VERSIÓ DE LA HISTÒRIA**
- **ON DIMONIS VA, ROVER? {II}**
- **ROVER SALVA EL DIA**
- **UN CAPÍTOL QUE NO ÉS REALMENT UN CAPÍTOL PERQUÈ LA HISTÒRIA JA S'HA ACABAT AL FINAL DE CAPÍTOL ANTERIOR**

Fitxa 39

NO ACARICIEU EL UOMBAT!

Títol:	No acarícieu el uombat!
Autora:	Honey, Elisabeth
Il·lustrador:	Infante, Francesc
Editorial:	Cruilla
Col·lecció:	El vaixell de vapor; 112
Ciutat:	Barcelona
Any d'edició:	2002
Pàgines:	175
Edat:	A partir de deu anys
Temes:	Amistat. Vida dels pioners. Colònies o campaments escolars

RESUM

La colla dels Cocos està formada per cinc joves fins que hi arriba un nou personatge, en Jonah, que ve del món rural, molt callat i una mica retret. Molt aviat es guanyarà l'odi del Sr. Cromwell, la Bomba, un professor que ningú no pot veure i que farà la vida impossible a en Jonah. Durant l'acampada de l'escola s'ho passen molt bé i viuen tota classe d'aventures recordant la vida dels primers exploradors d'Austràlia. Però llavors arriba la Bomba i la situació entre Jonah i la Bomba viurà moments de gran tensió.

ASPECTES A DESTACAR

L'acció passa a Austràlia. A través de la colla de nois coneixerem una mica com era la vida dels primers exploradors d'aquelles terres. Pot ser que alguns aspectes ens quedin una mica allunyats. D'altra banda, però, l'amistat entre els nois, la relació amb els adults, en aquest cas mestres i monitors, el to humorístic del llibre malgrat algunes escenes tenses, fan que sigui molt amè i interessant per a nois i noies a partir de deu anys.

El dibuix en blanc i negre és de traç molt simple i té escassa importància.

PROPOSTA D'ACTIVITATS

Abans de llegir el llibre es podria preguntar qui sap què és un *uombat*. Un cop coneguem la resposta ja poden suposar on passarà la novel·la.

Un cop llegit es podria fer una activitat de descripció —amb to humorístic, com ho fa l'autor— d'algun dels nostres millors amics o bé d'algun dels mestres. Es pot acompanyar d'un dibuix sobre el personatge descrit.

Fitxa 40

VOLS SER EL NÒVIO DE LA MEVA GERMANA?

Títol:	Vols ser el nòvio de la meva germana?
Autora:	Carranza, Maite
Il·lustrador:	Sempere, Jordi
Editorial:	Edebé
Col·lecció:	Tucan; 88
Ciutat:	Barcelona
Any d'edició:	2002
Pàgines:	142
Edat:	A partir de nou anys
Temes:	Adolescència. Humor

RESUM

Àlicia explica en primera persona que es sent maltractada i «víctima» de l'adolescència de la seva germana. Està convençuda que si la Sònia tingués nòvio a ella se li acabarien els problemes i es quedaria molt descansada. Durant les vacances l'Àlicia i el seu còmplice i amic «Pastanaga», inventaran alguns plans per aconseguir el seu objectiu.

Si el papa vol que arribem els primers, haurà de conduir la mama. La mama corre la tira, agafa els revolts sense frenar, toca la botzina i insulta els altres conductors per desmoralitzar-los. Amb la mama guanyem de carrer. Té molts fans. Els meus amics diuen que és una passada i sempre volen anar amb el nostre cobxe, encara que vomitin, perquè és com pujar al Dragon Khan sense pagar entrada ni fer cues.

ASPECTES A DESTACAR

Aquest llibre ha estat el guanyador del Premi Edebé de Literatura Infantil

Maite Carranza (1958) és una escriptora barcelonina que ha deixat la docència per dedicar-se a escriure. Les seves novel·les juvenils destaquen pel seu humor i bon ritme.

En aquesta obra, com en moltes altres de l'autora, utilitza un llenguatge molt col·loquial, proper als joves. Reflecteix situacions pròpies de la vida familiar amb fills entre 10 i 15 anys. El final és també molt encertat.

PROPOSTA D'ACTIVITATS

Abans de llegir el llibre es proposa presentar-lo als alumnes fent que retallin les catorze peces del trencadossos i després les enganxin per completar la portada del llibre que anem a presentar. (Vegeu l'annex).

Un cop llegit es podrien fer dos tipus d'activitats:

— Parlar de l'adolescència, tant si es viu a la pròpia pell com en un germà o amic. Us en sentiu víctimes? Els trets típics que enumera el llibre (no poder controlar el mal humor, tenir ganes de plorar sense motiu, no agradar-se físicament, queixar-se contínuament, tot és un «pal», no volen fer res del que proposen els pares,...) creieu que són certs?

— En el text es fa servir un argot molt propi dels joves. Es podrien canviar algunes d'aquestes paraules per altres de més convencionals:

- S'enrotlla molt (p. 12)
- No hi havia guripes (p. 10)
- Sempre vol xupar càmera (p. 32)
- En un lloc tan cutre (p. 32)
- Estava sobant tan tranquil·la (p. 48)
- No parlarà guiri (p. 49)
- Per culpa de qualsevol xorrada (p. 60)
- Li mola el guiri (p. 76)
- S'ho curra més (p. 87)